

Ami az egyetemi oktatásból kimaradt: bemutatkozik az Eötvös Biológia Műhely

A biológusképzés talán legnagyobb hibája, hogy egyre inkább tömegképzésbe megy át, ami nem ad lehetőséget az oktató és a hallgató közötti szorosabb kapcsolat kialakulására. Hol vannak már azok az idők, amikor még a tanárok névről ismerték tanítványaikat? – vetődött fel a kérdés. A nem ritkán több száz főnek tartott előadások után sokszor még az előadóhoz intézett kérdések feltevésére sem marad idő; az adott témáról való eszmecszeréről és vitáról már nem is beszélve. A problémák megoldására 2008 nyarán kilencen az Eötvös Loránd Kollégium tagjai közül megalapítottuk az Eötvös Biológia Műhelyt. Hármasként voltunk: családis hangulatú beszélgetések megteremtése, az egyetemi oktatásban nem elérhető anyagrészek megvitatása, valamint a nem szegedi kutatók meghívása és témáik megismerése. A műhely egyik alappillére a lehető legdemokratikusabb működést választottuk, ezért a szabályzatot is együtt alkottuk meg. Legfontosabb pontként az önképzőkör létszámát 13 főben maximalizáltuk. A műhely vezetésére olyan személyt kértünk fel, akiről úgy gondoltuk, hogy hatékonyan tudja képviselni a csoport érdekeit, a tagok számára témákat tud javasolni, azok oktatóit segít megnyerni számunkra. **Raskó István**ra, az MTA-SZBK Genetikai Intézetének volt igazgatójára esett a választásunk, aki nagy örömeinkre elfogadta felkérésünket.

De hogyan is néz ki egy műhelyfoglalkozás? Mitől más, mint egy egyetemi óra? Nagyon sok mindenben más. A műhely formája nem előadás, hanem kerekasztal-beszélgetés, melynek elején a meghívott kutató röviden felvezeti az adott témát, ezután intenzív eszmecsere kezdődik. Ezen beszélgetések elindulását nagyban megkönnyítik az előadók által előre kiadott cikkek és könyvfejezetek. A kis csoport előnye, hogy nem kell attól tartani, hogy valaki nem fogja elolvasni a szakirodalmat, s a kérdések feltevéséhez is egyfajta ösztönző erőt jelent. A családis környezetnek köszönhetően a meghívott kutató is jobban megnyílik, s ez lehetőséget teremt olyan témák megtárgyalására is, melyek egy egyetemi órán soha sem kerülnének terítékre. Például a biológus lét árnyoldalairól is többször szó esett, így a fiatalabb tagok is láthatták, hogy a kutatói élet sem fenékiig tejfel. Talán ezek a témák a leghasznosabbak, ugyanis átbeszélésük után sokkal tapasztaltabban indulhatunk neki az életnek. Műhelyünk kiemelt célja, hogy fejlesszük saját vitakészségünket.

Ezért fontos, hogy minél többet kérdezzünk az előadótól, még ha a kérdés csak lazán kapcsolódik is a témához. Mindig is próbáltuk hangsúlyozni a vendégeknek, hogy nem egy szokványos előadást várunk tőlük, inkább beszélgetni szeretnénk. További előnye a műhelynek egy egyetemi előadással szemben az, hogy itt nincs időbeli korlát, így akár két-három órás eszmecserékre is sor kerülhet. Sőt arra is volt példa, hogy a kerekasztal-beszélgetést közös vacsora követte az előadóval, mely még kötetlenebb társalgást hozott magával.

Kezdetben a legáltalánosabb, mindenkit foglalkoztató kérdésekre koncentráltunk: milyen a tudomány hierarchiája, milyen képességek és tulajdonságok kellenek ahhoz, hogy valaki jó kutató legyen, hogyan válasszunk számunkra megfelelő labort, mik a feltételei a sikernek... Ezzel szorosan összefüggött, hogy hogyan zajlik mindez a mindennapi életben: így beszélgettünk tudományometriáról, publikálásról, pályázatírásról, kooperációról, külföldi képzésekről és tanulmányutakról. A hazatérő, itthon csoportot alapító kutatók meghívásával pedig a külföldi tapasztalatokról, kihívásokról, majd visszatérési lehetőségekről is sokat hallhattunk. Később próbáltuk kicsit tematikusabbá tenni a műhelyfoglalkozásokat, így a molekuláris biológia aktuális problémáival, új eredményeivel foglalkoztunk (klónozás, génmódosítás, őssejt-terápia) vagy a kísérlettervezés mikéntjében mélyedtünk. Később a témák változatosabbá váltak, így beszélgettünk a biotechnológiai cégek alapítástól kezdve a humán agy fejlődésén át a tudományfilozófiáig sok mindenről, sőt bioinformatika, biostatistika és evolúciós pszichológia is színesítette a fél éveket. Szerre az országból érkeztek már előadóink, hogy csak párat említsünk: Acsády László, Csermely Péter, Falus András, Miklósi Ádám, Nusser Zoltán és Szathmáry Eörs is ellátogatott már hozzánk. Külön örömünkre szolgál, hogy már több visszatérő vendégünk is volt.

A műhelyt a fokozatos fejlődés jellemezte. A tagok feladata kezdetben még csak a foglalkozásokon való aktív részvételből állt, majd megjelent az egyéni munka, mely lényegében a fél év egyik témájának összefoglalója a kiadott szakirodalom és a foglalkozáson elhangzottak alapján; saját véleményével kiegészítve. Úgy gondoljuk, hogy nemcsak a tagok teljesítményének mérése miatt hasznos az íráskészítés, hanem fejleszti a publikáláshoz szükséges képességeket is. Ezt követte a műhely Egységes Tanulmányi Rendszerbe (ETR) történő felkerülése, két kreditet érő kurzusként. Sőt már saját logóval is rendelkezünk, melynek megalkotása során az

egyszerűség is a fő szempontok között szerepelt. Fő motívumként a mikroszkópra esett a választásunk, mely a biológiai kutatások klasszikus eszköze, de modernebb változatai a mostani kutatóknak is nagy segítségére vannak.

A félévek végén születő összefoglalókból régóta terveztünk már egy kiadványt összeállítani, ami egyebek mellett a műhely népszerűsítésében, az új tagok toborzásában nyújtana nagy segítséget. A fenti problémát látszik megoldani a Science Caffé Tudományos és Művészeti Portállal történt együttműködés (www.sciencecaffe.com). A jelenleg még csak elektronikus formában létező folyóirat megjelenteti az írásműveinket és népszerűsíti a műhelyet, mi cserébe igyekszünk az összefoglalóinkat ismeretterjesztő stílusban megírni. Természetesen a kollégium honlapján is olvashatók írásaink (www.eotvos.u-szeged.hu/biologia_muhely).

Foglalkozásaink alapján véve zártkörűek, tehát csak a tagok látogathatják. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy esetenként ne hívhatnának vendégeket mind a tagok, mind az előadók. Ennek köszönhetően az érdeklődő hallgatók, potenciális jövőbeni tagok „élesben” láthatják hogyan zajlik egy műhelyalkalom. A mennyiség helyett a minőség elvét tartjuk szem előtt, ezért az új tagok kiválasztására igyekszünk nagy hangsúlyt helyezni. A műhelybe való jelentkezés legfőbb feltétele, hogy a jelentkező egyetemi szinten hallgasson biológiát és a kutatás irányába orientálódjon (biológus, környezettudós, gyógyszerész szakosok és orvostanhallgatók). Továbbá ajánlott, hogy felsőbb éves (min. 3. évfolyam) legyen. A jelentkezők teljesítményének összehasonlítása és az egyszerűbb adminisztráció miatt készítettünk egy jelentkezési lapot, mely kitér a felvételiző személyes, tanulmányi és nyelvvizsgadatain túl a versenyeredményekre és kitüntetésekre, valamint tartalmazza a jelölt rövid bemutatkozását és annak részletezését, hogy az új tag miként illeszkedne a Műhely munkájába. Ezek után sor kerül a felvételi elbeszélgetésre, majd a műhelytagok – a műhelyvezetővel történő konzultációt követően - szavazással döntenek a jelentkező sorsáról. Mivel csak a kollégistákra alapozva nem tudjuk fenntartani a kellő létszámot, sok külsős tagunk is van.

Befejező gondolatként annyit, hogy a meghívott kutatók többsége örömmel jön előadni és – a visszajelzések szerint – elégedetten is távozik. Szinte mindenki elismeréssel nyilatkozott a kezdeményezésünkről és sok hasznos tanácsot, jó ötletet kaptunk a folytatáshoz. Nekünk, tagoknak pedig egybehangzó véleményünk, hogy

sokszor többet tanultunk itt egy-egy foglalkozásból, mint az egyetemen akár egy egész kurzusból! Nyilván a műhely több-kevesebb időt elvesz az ember életéből, szabadidejéből, de eddigi tapasztalataink szerint az itt felszívott tudás, szemléletformálás, a személyes ismeretségek hosszú távon messzemenőig kárpótolnak mindezért.

Írták: Bellák Tamás és Draskovits Gábor műhelytitkárok